

บริบทการท่องเที่ยวข้ามแดน ไทย-ลาว พื้นที่ ท่าลี่-หลวงพระบาง

Cross-Border Tourism Development in the Thai-Lao Border Area of Tha Li - Luang Prabang

สุขุมวิทย์ ไสยโสณ¹ ธนัญชร ปกิตตาวิจิตร² วิพรรณ หมั่นการ³ และ สุเชาว์ มีหนองหว้า⁴

Sukhumvit Saiyasopon¹, Thananchakorn Pakittawichit², Wipat Mankan³ Suchao Meenongwah⁴

^{1,2,3,4} วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

^{1,2,3,4} Ratanakosin Collage of Innovation Management, Rajamangala University of Technology Rattanakosin, Thailand

¹E-mail: sukhumvt@kku.ac.th, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-3192-4236>

²E-mail: Thananchakorn.pak@rmutr.ac.th, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0002-6779-4311>

³E-mail: wipatmankan2495@gmail.com, ORCID: <https://orcid.org/0009-0009-3743-8886>

⁴E-mail: suchaome@yahoo.com, ORCID: <https://orcid.org/0009-0004-6762-8684>

Received 25/09/2023

Revised 16/10/2023

Accepted 22/10/2023

Abstract

Background and Aims: In many countries, the government places a significant emphasis on the tourism industry, as it remains one of the few industries with the potential for expansion and bringing income into the country. This research is an exploratory study with the following objectives 1) To assess the policies and development plans for cross-border tourism between Thailand and Laos in the Tha Li-Luang Prabang area. 2) To examine the context of tourism management and the current state of cross-border tourism between Thailand and Laos in the Tha Li-Luang Prabang area by surveys in the Tha Li-La District-Saiyaburi-Luang Prabang area.

Methodology: The research employed for this study is characterized by a multifaceted approach. It commences with a comprehensive review of various documents, encompassing national-level strategic plans, provincial-level strategies, regional initiatives, and a detailed exploration of tourist destinations. Furthermore, a pivotal aspect of this research involves the meticulous assessment and analysis of tourism potential in both regions. Valuable perspectives and insights are actively sought from a diverse array of stakeholders, including senior executives and dedicated professionals involved in the tourism sector, hailing from both public and private sector organizations in Loei Province. These esteemed entities comprise the Loei Provincial Strategic Office, Loei Sports and Tourism Office, as well as the Special Area Office for Sustainable Tourism Development in Loei (OPD.5). Additionally, input is graciously extended to the Loei Province Tourism Business Association,

the Tourism Authority of Thailand Loei Office (TAT Loei), the Loei Chamber of Commerce, and esteemed counterparts in the Lao PDR. In the neighboring Lao PDR, participation is actively welcomed from the Ministry of Tourism and Culture, Lao PDR Tourism Business Association, and tourism departments at the provincial and municipal levels using the standard survey methodology for Thai tourism destinations.

Result: Regarding policies and development plans for cross-border tourism between Thailand and Laos in the Tha Li-Luang Prabang area, Loei Province has established a strategic initiative called the "Special Area Tourism Development Project - Loei Linkage with Neighboring Countries." The Loei Provincial Administrative Organization (Loei PAO) has been assigned to collaborate and plan the connecting tourism routes along the Mekong River between Loei Province and the Lao People's Democratic Republic (LPDR), including joint tourism activities each year. The tourism situation in Loei Province, within the Tha Li District area, lacks a systematic approach. The primary cross-border activities occur at the Nakhagaseg checkpoint, mainly for trade, medical visits, and a small fraction (only 0.5% of the total) for tourism purposes. The Luang Prabang District, a World Heritage Site and a tourist destination is the main attraction for tourists. Other tourism destinations in the area lack sufficient appeal to attract tourists effectively. Overall, the research highlights the need for more comprehensive and organized efforts to promote cross-border tourism in the Tha Li-Luang Prabang area, including the development of tourism attractions and facilities to draw tourists beyond the Luang Prabang District.

Conclusion: The results of the research found that in the Tholi-Luang Prabang area of Loei Province, there is a tourism strategy that links with neighboring countries and in coordination with the Lao PDR, emphasizing connections in the Mekong River. But the tourism situation in Tha Li District is not yet systematic and border crossings at the Nakaseng checkpoint account for only 0.5 percent of travelers entering and leaving the country. Thus, with an emphasis on trade and hospital treatment, only Luang Prabang has the potential to attract tourists as a world heritage city and tourist destination.

Keywords: Cross-Border Tourism; Cross-Border Tourism Development; Context of Cross-Border Tourism Management

บทคัดย่อ

ภูมิหลังและวัตถุประสงค์: ในการที่ภาครัฐในหลายประเทศให้ความสำคัญกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เนื่องจากยังคงเป็นอุตสาหกรรมเดียวที่มีโอกาสขยายตัว และนำรายได้เข้าประเทศ งานวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พรรณนา นโยบายและแผนงานพัฒนาการท่องเที่ยวข้ามแดนไทย-ลาว พื้นที่ท่าลี่-หลวงพระบาง 2) สำรวจบริบทแหล่งท่องเที่ยวและสภาพการณ์การบริหารจัดการการท่องเที่ยวข้ามแดนไทย-ลาว พื้นที่ท่าลี่-หลวงพระบาง ทำการสำรวจในพื้นที่ อำเภอท่าลี่-แขวงไซยะบุรี-หลวงพระบาง

ระเบียบวิธีการวิจัย: การศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วย การวิจัยเอกสารซึ่งเป็นศึกษาแผนยุทธศาสตร์ระดับชาติ ระดับจังหวัด ระดับพื้นที่และสำรวจแหล่งท่องเที่ยว และประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทั้งสองพื้นที่โดย ทำการประเมินและวิเคราะห์ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว การร่วมระดมความคิดเห็นประกอบด้วย ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานด้านการท่องเที่ยวของหน่วยงานภาครัฐและเอกชนจังหวัดเลย ในสังกัด สำนักงานยุทธศาสตร์จังหวัดเลย สำนักงานท่องเที่ยวกีฬาจังหวัดเลย สำนักงานพื้นที่พิเศษเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเลย (อพท.5) สมาคมธุรกิจการท่องเที่ยวจังหวัดเลย การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานเลย(ททท.เลย) สมาคมธุรกิจท่องเที่ยวและโรงแรม สำหรับหน่วยงานใน สปป.ลาว ได้แก่ กระทรวงท่องเที่ยวและวัฒนธรรม สปป.ลาว สมาคมธุรกิจการท่องเที่ยว สปป.ลาว และห้องการท่องเที่ยวประจำแขวงและเมือง และใช้แบบสำรวจแหล่งท่องเที่ยวตามมาตรฐานการสำรวจแหล่งท่องเที่ยวของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

ผลการวิจัย: (1) ด้านนโยบายและแผนงานพัฒนาการท่องเที่ยวข้ามแดนไทย-ลาว พื้นที่ท่าลี่-หลวงพระบาง พบว่า จังหวัดเลยได้กำหนดยุทธศาสตร์ “โครงการพัฒนาการท่องเที่ยวพื้นที่พิเศษเลยเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน”และโดยมอบหมายให้องค์การบริหารพื้นที่พิเศษเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวสำนักงานเลย (อพท.5) ประสานงานวางแผนกำหนดเส้นทางเชื่อมโยงการท่องเที่ยวเชื่อมโยงในแม่น้ำโขงจังหวัดเลย กับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) รวมทั้งการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวร่วมกันในแต่ละปี (2) สถานการณ์การท่องเที่ยวของจังหวัดเลย ในเขตอำเภอท่าลี่ ไม่ได้มีการจัดการการท่องเที่ยวที่เป็นระบบ การข้ามแดนที่บริเวณด่านนาแกเซียง อำเภอท่าลี่มีการเดินทางเข้า-ออกเพื่อค้าขาย การเข้ามารักษาตัวที่โรงพยาบาลเป็นหลัก มีเพียงร้อยละ 0.5 ของจำนวนผู้ที่เดินทางเข้า-ออกประเทศเท่านั้นที่เป็นนักท่องเที่ยวเพื่อเข้าไปท่องเที่ยวยังแขวงหลวงพระบางที่เป็นเมืองมรดกโลกและเป็นจุดมุ่งหมายของนักท่องเที่ยว ส่วนแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆยังไม่มีจุดเด่นพอที่จะดึงดูดนักท่องเที่ยวได้

สรุปผล: ผลการวิจัยพบว่าในพื้นที่ท่าลี่-หลวงพระบางของจังหวัดเลยมียุทธศาสตร์การท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านและได้มีการประสานงานกับ สปป.ลาว เน้นการเชื่อมโยงในแม่น้ำโขง แต่สถานการณ์ท่องเที่ยวในอำเภอท่าลี่ยังไม่เป็นระบบ และการข้ามแดนที่ด่านนาแกเซียงมีเพียงร้อยละ 0.5 ของผู้เดินทางเข้า-ออกประเทศ โดยเน้นที่ค้าขายและการรักษาตัวที่โรงพยาบาล มีเพียงหลวงพระบางที่มีศักยภาพดึงดูดนักท่องเที่ยวในฐานะเมืองมรดกโลกและจุดมุ่งหมายท่องเที่ยว

คำสำคัญ การท่องเที่ยวข้ามแดน; การพัฒนาการท่องเที่ยว; บริบทจัดการท่องเที่ยวข้ามแดน

บทนำ

ปัจจุบันในประเทศไทย การท่องเที่ยวได้รับความสำคัญอย่างมาก มีการวางแผนและส่งเสริมการท่องเที่ยวในทุกด้าน รวมถึงการประชาสัมพันธ์ เพื่อเข้าสู่ตลาดนักท่องเที่ยวโลกอย่างมากขึ้น การจัดการท่องเที่ยวมีหลายแบบตามลักษณะของแหล่งท่องเที่ยวและความต้องการของนักท่องเที่ยวเอง ซึ่งนักท่องเที่ยวมีอุปนิสัยและสไตล์การท่องเที่ยวที่แตกต่างกันออกไป เช่น บางคนชื่นชอบการท่องเที่ยวแบบผจญภัย บางคนชื่นชอบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และบางคนชื่นชอบการท่องเที่ยวเชิงผจญภัยเพื่อสัมผัสประสบการณ์ที่ไม่เหมือนใครในชีวิตประจำวัน นอกจากนี้ ยังมีนักท่องเที่ยวที่ชอบเดินทางในระยะทางไม่ไกลจากบ้าน อาจเป็นการท่องเที่ยวแบบไป-กลับในวันเดียว แต่ก็ยังมีผู้ที่ชื่นชอบการท่องเที่ยวไปยังต่างประเทศ โดยการข้ามแดนไปยังประเทศเพื่อนบ้าน เช่น ประเทศพม่า ประเทศกัมพูชา ประเทศเวียดนาม และสปป.ลาว เป็นต้น ทั้งนี้ทั้งนั้นก็มีรูปแบบการท่องเที่ยวหลากหลายเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวแต่ละคนอย่างเหมาะสมและน่าสนใจอย่างแท้จริงในแต่ละที่ปลายของประเทศไทย

การเดินทางท่องเที่ยวข้ามแดนไปยังประเทศเพื่อนบ้านเป็นประสบการณ์ที่นักท่องเที่ยวแต่ละคนต้องตัดสินใจด้วยความรอบรู้และความสนใจในแหล่งท่องเที่ยว จุดปลายทางที่เป็นเป้าหมายของการท่องเที่ยวมักมีสิ่งที่น่าสนใจและดึงดูดใจนักท่องเที่ยวให้ตัดสินใจเดินทางไปท่องเที่ยวที่นั่น ความพิเศษของแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นแหล่งใหม่และที่ไม่เคยมีในสถานที่เดิมเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่สำคัญในการตัดสินใจท่องเที่ยวความสวยงามของธรรมชาติที่แหล่งท่องเที่ยว ความอัจฉริยะของสิ่งปลูกสร้าง และความวิจิตรพิสดารของแหล่งท่องเที่ยว มีบทบาทสำคัญในการประทับใจนักท่องเที่ยวและกระตุ้นให้พวกเขาตัดสินใจเดินทางไปเยือนแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ การรับข้อมูลและความคิดเห็นจากคนที่รู้จักหรือสื่อมวลชนที่กำลังพูดถึงแหล่งท่องเที่ยวในปัจุบันก็มีบทบาทสำคัญในการช่วยตัดสินใจของนักท่องเที่ยว ทำให้พวกเขาสามารถเลือกแหล่งท่องเที่ยวที่ตรงกับความสนใจและความพิเศษของตนเองได้อย่างไร้ที่ติตาม ความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวเป็นปัจจัยสำคัญในการจัดการท่องเที่ยว (กรมการท่องเที่ยว, 2557) นอกจากนี้ พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวเองยังมีบทบาทในการตัดสินใจในการท่องเที่ยว การศึกษาพฤติกรรมของมนุษย์เป็นส่วนสำคัญของการศึกษาทางวิทยาศาสตร์สังคม และการศึกษาทางวิทยาศาสตร์สังคมจำเป็นต้องคำนึงถึงสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของมนุษย์ นอกจากนี้ การศึกษาความต้องการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ยังต้องศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวและสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการท่องเที่ยวของพวกเขาด้วยความเหมาะสมและความน่าสนใจในแต่ละที่ปลายของประเทศไทย การเข้าใจปัจจัยเหล่านี้จะช่วยให้การจัดการท่องเที่ยวเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสนุกสนานมากยิ่งขึ้น

นอกเหนือจากศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถดึงดูดใจนักท่องเที่ยวได้ พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวและความน่าสนใจของแหล่งท่องเที่ยวเป็นสิ่งที่สำคัญในการตัดสินใจเดินทางไปท่องเที่ยว ค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว และการส่งเสริมการท่องเที่ยว ที่มาจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เป็นส่วน

หนึ่งที่มีผลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะเมื่อเขาตัดสินใจท่องเที่ยวไปยังสถานที่อื่นที่ไม่ได้อยู่ในประเทศ ซึ่งเราเรียกว่าการท่องเที่ยวข้ามแดน ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวได้แก่ ส่วนประสมทางการตลาด ซึ่งครอบคลุมการตลาดและกิจกรรมโฆษณาที่อาจสร้างความรู้สึและความตื่นเต้นในนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับสถานที่เป้าหมาย แรงดึงดูดใจในการท่องเที่ยว ซึ่งอาจเป็นเรื่องที่น่าสนใจของสถานที่และกิจกรรมท่องเที่ยวในตัวเอง และทัศนคติของผู้บริโภค ซึ่งครอบคลุมความรู้สึและทัศนคติที่มีต่อการท่องเที่ยว ทั้งนี้ทั้งนั้น ความรวดเร็วของการเข้าถึงข้อมูลผ่านสื่อสารและเทคโนโลยีในปัจจุบันมีบทบาทสำคัญในการสร้างอิทธิพลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวด้วยความเหมาะสมและน่าสนใจในแต่ละที่ปลายของประเทศไทย การเข้าใจปัจจัยเหล่านี้จะช่วยให้การจัดการท่องเที่ยวเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น (สิริภา กิจประพทธุ์กุล, 2556) สำหรับประเทศไทยการท่องเที่ยวที่ข้ามแดนไปยังประเทศอื่นๆมีอยู่อย่างต่อเนื่องทั้งในประเทศแถบยุโรป อเมริกา และประเทศในแถบอาเซียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศเพื่อนบ้านที่มีวัฒนธรรมและภาษาใกล้เคียงมากที่สุด คือ สปป.ลาว นักท่องเที่ยวไทย ซึ่งโดยรวมนักท่องเที่ยวสัญชาติไทยมีจำนวนมากที่สุดแต่มีสัดส่วนที่ลดลง โดยในปี 2555 จำนวน 1.9 ล้านคน (ร้อยละ 58) ในปี 2556 จำนวน 2 ล้านคน (ร้อยละ 53) ในปี 2557 จำนวน 2 ล้านคน (ร้อยละ 49) เพิ่มขึ้นในปี 2558 จำนวน 2.3 ล้านคน (ร้อยละ 50) และในปี 2559 จำนวน 2 ล้านคน (ร้อยละ 49) ลดลงร้อยละ 13 เมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า (พระมหาสมพงษ์ สันตจิตโต, 2560)

ในการข้ามแดนไปท่องเที่ยวยัง สปป.ลาว นั้น เขตพรมแดนการท่องเที่ยวที่สามารถข้ามไปได้มีอยู่หลายเส้นทาง เช่น ข้ามโดยทางสายการบิน ข้ามแดนทางสะพานมิตรภาพไทย-ลาว ที่จังหวัดหนองคาย จังหวัดนครพนม จังหวัดมุกดาหาร ข้ามทางจังหวัดที่มีพรมแดนติดกับ สปป.ลาว นอกจากนั้นด่านที่สำคัญที่ข้ามแดนไปยัง สปป.ลาว ได้อีกคือ ด่านพรมแดนไทย-ลาว บ้านนากระเซิง อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย เป็นด่านพรมแดนไทย-ลาว อีกแห่งหนึ่งที่ติดกับแขวงไชยะบุรี เมืองแก่นท้าว สปป.ลาว ซึ่งสามารถเดินทางไปยังเมืองหลวงพระบางได้ ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญในการที่แสวงหาแนวทางในการพัฒนาเศรษฐกิจตะเข็บชายแดนติดต่อประเทศเพื่อนบ้าน โดยการใช้การท่องเที่ยวข้ามแดนเป็นเครื่องมือ ในการที่เปลี่ยนจากการข้ามแดนเพื่อการอื่น เป็นการท่องเที่ยวข้ามแดนที่เกิดประโยชน์ทั้งสองประเทศ รวมถึงการตรวจสอบแหล่งทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่มีอยู่ในพื้นที่เพื่อการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว การศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยวของคนในยุคปัจจุบัน เพื่อที่จะตอบโจทย์ด้านการท่องเที่ยว และประการสุดท้ายคือการหาแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวข้ามแดนไทย-ลาว เพื่อตอบสนองความต้องการด้านการท่องเที่ยวและพัฒนาการท่องเที่ยวข้ามแดนเพื่อให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษานโยบายและแผนงานพัฒนาการท่องเที่ยวข้ามแดนไทย-ลาว พื้นที่ท่าลี่-หลวงพระบาง
2. เพื่อศึกษาสภาพการณ์การบริหารจัดการการท่องเที่ยวข้ามแดนไทย-ลาว พื้นที่ท่าลี่-หลวงพระบาง

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดการท่องเที่ยว

ความหมายของการท่องเที่ยว ในการให้ความหมายของการท่องเที่ยว นั้น องค์การท่องเที่ยวโลก (World Tourism Organization: WTO) ได้ให้ความหมายการท่องเที่ยวไว้ว่า การเดินทางใดๆก็ตามที่เป็นการเดินทางด้วยเงื่อนไขสากล สามประการ ได้แก่ 1) การเดินทางจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราวแต่ไม่ใช่เป็นการตั้งหลักปักฐานอย่างเป็นการถาวร 2) การเดินทางนั้นๆเป็นไปด้วยความสมัครใจหรือเกิดจากความพึงพอใจของผู้เดินทางมิได้เกิดจากการบังคับแต่อย่างใด ไม่ใช่เพื่อการทำสงคราม และ 3) เป็นการเดินทางด้วยวัตถุประสงค์ใดๆที่ไม่ใช่การประกอบอาชีพหรือหารายได้ แต่เดินทางเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ เพื่อเยี่ยมญาติมิตร เพื่อความเบิกบานบันเทิงเริงรมย์ เพื่อเล่นกีฬาต่างๆ เพื่อการประชุมสัมมนา เพื่อหาความรู้ และเพื่อติดต่อธุรกิจ นอกจากความหมายดังกล่าวมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ดังนี้ ฉลองศรี พิมลสมพงศ์ (2546) กล่าวว่า การท่องเที่ยวหมายถึง การเดินทางเพื่อความเพลิดเพลิน พักผ่อนหย่อนใจและเป็นการเดินทางที่มีเงื่อนไข 3 ประการคือ หนึ่ง เป็นการเดินทางจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราว สอง การเดินทางนั้นเป็นไปด้วยความสมัครใจ ปราศจากการบังคับ และสาม การเดินทางด้วยวัตถุประสงค์ใดๆ ก็ได้ที่ไม่ใช่การประกอบอาชีพหรือหารายได้ นอกจากนี้ สุขุมวิทย์ ไสยโสภณและจินตนา กำแพงศิริชัย (2559)ยังให้ความหมายไว้ว่า การท่องเที่ยวเป็นการเดินทางจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราวตามความสมัครใจ ด้วยวัตถุประสงค์ใดๆก็ได้ แต่ไม่ใช่ด้วยการประกอบอาชีพหรือหารายได้ส่วน มนัส สุวรรณ และคณะ (2541)ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวไว้ว่า การท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งของมนุษย์ซึ่งกระทำเพื่อผ่อนคลายความตึงเครียดจากกิจกรงานประจำโดยปกติ ซึ่งจะเป็นการเดินทางจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่งโดยไม่คำนึงว่าระยะทางนั้นๆจะใกล้หรือไกลและการเดินทางนั้นจะมีการค้างแรมหรือไม่ และ บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548) บอกว่าการท่องเที่ยว เป็นเรื่องของการเดินทางที่เป็นการชั่วคราวด้วยความสมัครใจ มิใช่ถูกบังคับหรือเพื่อสินจ้างแต่เพื่อวัตถุประสงค์อื่นๆ เช่น เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ เพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน เพื่อการศึกษา เพื่อการศาสนา เพื่อการกีฬา เยี่ยมญาติมิตร ติดต่อธุรกิจการประชุมสัมมนา เป็นต้น มิฉะนั้นก็จะเป็นการเดินทางที่ไม่ใช่การท่องเที่ยว

กล่าวโดยสรุป การท่องเที่ยวคือการเดินทางจากสถานที่พำนักอาศัยประจำไปยังสถานที่อื่นๆ โดยมีความสมัครใจเป็นหลัก ไม่เกิดจากการบังคับหรือเชื่อมกับการทำสงคราม การเดินทางนี้มุ่งหวังให้เกิดความผ่อนคลายความบันเทิง และความสุข หรือเพื่อจุดประสงค์อื่นๆ ที่ไม่ใช่การหารายได้ เช่น การพักผ่อน การสนุกสนาน หรือการเสริมสร้างประสบการณ์ทางวัฒนธรรม การท่องเที่ยวมักไม่มีการจ่ายค่าตอบแทนใดๆ และมีมูลเหตุจูงใจที่หลากหลาย เช่น ความสนใจทางกายภาพ สำนักงานวัฒนธรรม ความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ และความสำคัญต่อสถานะและเกียรติภูมิ

ลักษณะของการท่องเที่ยว เมื่อการท่องเที่ยวถูกกำหนดขึ้นมาให้กับมนุษย์ ซึ่งมนุษย์เองก็มีรสนิยมแตกต่างกันออกไป ย่อมส่งผลให้ลักษณะของการท่องเที่ยวมีจำนวนที่หลากหลายลักษณะขึ้นเฉกเช่นตามรสนิยมด้วยกัน โดยมีข้อแม้ขึ้นอยู่กับว่าจุดหมายปลายทางในการท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวและประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวนั้นซึ่งทำให้สามารถแบ่งออกได้ เป็น 8 ประเภทใหญ่ที่ยอมรับกัน ดังที่ประมวลจาก งานอดุลย์ จาตุรงค์กุล และดลยา จาตุรงค์กุล (2550) ได้ดังนี้ 1) การท่องเที่ยวเพื่อนันทนาการ (Recreational tourism) 2) การท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัล (Incentive tourism) 3) การท่องเที่ยวเพื่อชมประวัติศาสตร์ (Historical tourism) 4) การท่องเที่ยวเพื่อธุรกิจ (Business tourism) 5) การท่องเที่ยวชมวัฒนธรรม (Culture tourism) 6) การท่องเที่ยวเพื่อชาติพันธุ์ (Ethnic tourism) 7) การท่องเที่ยวเพื่อสิ่งแวดล้อม (Environmental tourism) และ 8) การท่องเที่ยวเพื่อการศึกษา (Educational tourism) ซึ่งองค์ประกอบการท่องเที่ยวมีดังนี้

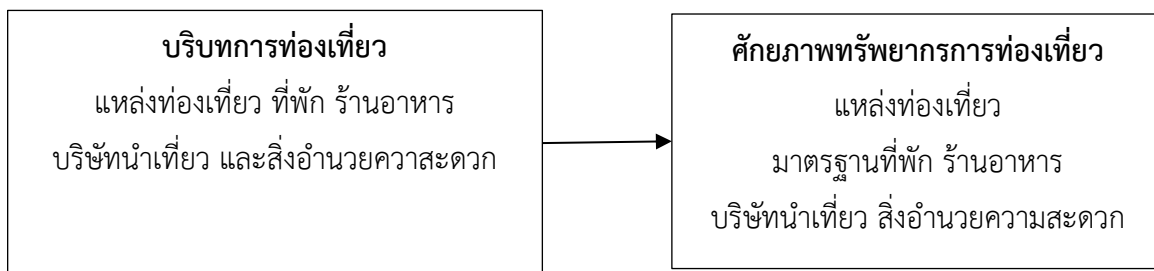
องค์ประกอบการท่องเที่ยว สิ่งที่สำคัญสำหรับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว คือองค์ประกอบด้านการท่องเที่ยว หากขาดองค์ประกอบที่สำคัญเหล่านี้ไปอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไม่สามารถที่จะดำเนินการได้ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และสถาบันดำรงราชานุภาพ (2543) ได้ระบุถึง องค์ประกอบของการท่องเที่ยว ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กันดังนี้ 1) นักท่องเที่ยว 2) การตลาดการท่องเที่ยว 3) การขนส่ง 4) ทรัพยากรการท่องเที่ยว 5) สิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว

การพัฒนาการท่องเที่ยว จากสถานการณ์ตลาดการท่องเที่ยวในปัจจุบันได้มีการแข่งขันอย่างรุนแรง ทำให้ประเทศไทยต้องปรับทิศทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดย ใช้อัตลักษณ์ของประเทศเพื่อพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน นอกจากนี้สภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้กำหนดแผนปฏิบัติงานการสร้างศักยภาพการแข่งขันและความยั่งยืนให้กับภาคธุรกิจและอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย มีดังนี้ 1) การพัฒนาองค์กรและสำนักงานสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยให้มีความเข้มแข็งทั้งด้านวิชาการและการประสานงานกับสมาชิกสมาคมต่างๆ เพื่อช่วยขับเคลื่อนการดำเนินงานของสมาคมต่างๆ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ของแต่ละสมาคม 2) ส่งเสริมความร่วมมือด้านการลงทุน การแลกเปลี่ยนเครือข่ายด้านการตลาด และการพัฒนาระหว่างองค์กรในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศ เพื่อมุ่งสู่การท่องเที่ยวเชิงคุณภาพกระจายไปสู่ประเทศในแถบอาเซียน 3) สนับสนุน ส่งเสริม การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทั้งประเภทธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรม และที่มนุษย์สร้างขึ้น รวมทั้งการบูรณะซ่อมแซม พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่เดิมให้มีความสมบูรณ์ 4) สนับสนุน การรวมกลุ่มผู้ประกอบการเพื่อเชื่อมโยงเครือข่ายของความร่วมมือ และการผลักดันให้เกิดการสร้าง Brand ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว สนับสนุนการค้นคิดผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวใหม่ๆ 5) ส่งเสริม สนับสนุน การพัฒนาบุคลากรด้านอุตสาหกรรมท่องเที่ยว การสร้างทีมงานวิชาการอบรม ส่งเสริมความรู้ด้านการท่องเที่ยว เพื่อให้สามารถรองรับการแข่งขันจากการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน 6) หรือร่วมลงทุนกับนักธุรกิจในกลุ่ม ASEAN หรือการสนับสนุนการให้มีการสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงกับนักธุรกิจในกลุ่ม ASEAN ให้มากขึ้น 7)

การสร้างความสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวเกี่ยวกับต่างประเทศ โดยจะเข้าไปมีส่วนร่วมในการประสานงานสร้างสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดโดยเฉพาะกับประเทศเพื่อนบ้าน ASEAN และประเทศที่มีนักท่องเที่ยวเข้ามาประเทศไทยมากเป็นลำดับต้นๆ การประสานงานนี้จะหารืออย่างใกล้ชิดกับกระทรวงการต่างประเทศ กรมเจรจาการค้า และกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาเพื่อให้มีการจัดทำข้อตกลงความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวระหว่างประเทศให้มากขึ้น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัย เรื่อง บริบทการท่องเที่ยวข้ามแดน ไทย-ลาว พื้นที่ท่าลี่-หลวงพระบาง ผู้วิจัยออกแบบการวิจัยดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนไว้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาแผนยุทธศาสตร์ระดับชาติ ระดับจังหวัด ระดับพื้นที่ ข้อมูลเบื้องต้นด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวทั้งของไทยและ สปป.ลาว เพื่อวิเคราะห์เป็นฐานข้อมูลเบื้องต้น

ขั้นตอนที่ 2 สสำรวจแหล่งท่องเที่ยว และประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทั้งสองพื้นที่โดย ทำการประเมินและวิเคราะห์ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว ด้วยการใช้แบบประเมินทรัพยากรการท่องเที่ยว ซึ่งนักวิจัยปรับปรุงจากแบบประเมินแหล่งท่องเที่ยวของกรมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และใช้การระดมความคิดเห็นจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวทั้งสองประเทศ

ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย: กลุ่มผู้เข้าร่วมประเมินและร่วมระดมความคิดเห็นประกอบด้วย ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานด้านการท่องเที่ยวของหน่วยงานภาครัฐและเอกชนจังหวัดเลย ในสังกัด สำนักงานยุทธศาสตร์จังหวัดเลย สำนักงานท่องเที่ยววิสาหกิจจังหวัดเลย สำนักงานพื้นที่พิเศษเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเลย (อพท.5) สมาคมธุรกิจการท่องเที่ยวจังหวัดเลย การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานเลย(ททท.เลย) สมาคมธุรกิจท่องเที่ยวและโรงแรม สำหรับหน่วยงานใน สปป.ลาว ได้แก่ กระทรวงท่องเที่ยวและวัฒนธรรม สปป.ลาว สมาคมธุรกิจการท่องเที่ยว สปป.ลาว และห้องกรการท่องเที่ยวประจำแขวงและเมือง

เกณฑ์การเลือกประชากรกลุ่ม: กลุ่มผู้เข้าร่วมประเมินและร่วมระดมความคิดเห็นมีดังนี้

- เป็นผู้ทำงานด้านพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดเลย ทั้งภาครัฐและเอกชน
- มีความรู้ด้านการจัดการท่องเที่ยว ทั้งภาครัฐและเอกชน
- เป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวข้ามแดน และสามารถเดินทางเข้าออกระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้านได้โดยสะดวก

เครื่องมือวิจัย แบบสำรวจแหล่งท่องเที่ยว แบบประชุมกลุ่ม แบบบันทึกข้อมูล และกล้องถ่ายภาพ และเครื่องบันทึกเสียง (ขออนุญาตก่อนการบันทึกภาพ-เสียง ทุกครั้ง)

การตรวจสอบเครื่องมือ: เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสำรวจ โดยผู้ทรงคุณวุฒิด้านการท่องเที่ยวจำนวน 5 ท่าน และนักวิชาการด้านแหล่งท่องเที่ยว 2 ท่าน โดยยึดแบบสำรวจของกรมการท่องเที่ยวเป็นต้นแบบ

การเก็บรวบรวมข้อมูล: ติดต่อขอเอกสารข้อมูลทุติยภูมิด้านแผนยุทธศาสตร์ และแผนปฏิบัติการการท่องเที่ยวจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นำมาศึกษาทูลุการ ในส่วนข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว ได้นำแบบสำรวจแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิด้านการท่องเที่ยวเรียบร้อยแล้ว ทำการนัดหมายเจ้าหน้าที่ในพื้นที่ทั้งสองประเทศ เพื่อเข้าสำรวจพร้อมกัน เนื่องจากการเข้าไปในพื้นที่ฝั่ง สปป.ลาว มีกระบวนการและขั้นตอนซับซ้อน ทำให้นักวิจัยต้องดำเนินการด้วยความรอบคอบ

การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอ: ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากการรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ นำเสนอด้วยการพรรณนาข้อมูล และตารางประกอบ

ผลการวิจัย

1. สภาพการณ์การท่องเที่ยวในอำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย

ปัจจุบันอำเภอท่าลี่ เป็นอำเภอชายแดนอำเภอหนึ่งของจังหวัดเลย มีแม่น้ำเหืองเป็นแนวพรมแดน ปัจจุบันมีสะพานมิตรภาพน้ำเหืองไทย – ลาว ที่สามารถเดินทางเชื่อมความสัมพันธ์กันได้อย่างถาวร ที่ตั้งอยู่ห่างจากจังหวัดเลยประมาณ 46 กิโลเมตร ห่างจาก กรุงเทพฯประมาณ 566 กิโลเมตร ลักษณะภูมิประเทศ สภาพทั่วไปเป็นภูเขาสลับเนินเขาและที่ราบลุ่ม มีพื้นที่ป่าไม้ 107,031 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 25.07 ของพื้นที่อำเภอ ป่าสงวน มีพื้นที่ 350,468 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 82.10 ของพื้นที่อำเภอ ส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่ตำบลน้ำแคม ตำบลท่าลี่ และตำบลน้ำพูน

สถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ได้แก่ น้ำตกห้วยไค้ น้ำตกห้วยชะนา น้ำตกแก่งโสก น้ำตกผาน้อย แก่งโตน แก่งเต็น ถ้ำผิง ต้นมะค่ายักษ์ และสถานที่สำคัญ ได้แก่ พระธาตุสัจจะ สะพานมิตรภาพน้ำเหืองไทย – ลาว ปูนียสถานพระธาตุมะนาวเดียว เทศกาลท่องเที่ยวที่สำคัญของท่าลี่ ได้แก่ เทศกาลแห่ต้นดอกไม้ซึ่งจะจัดขึ้นเพียงปีละครั้งเท่านั้น ที่ตำบลลอฮี ทุกวันที่ 16 เมษายนของทุกๆ ปี ชาวบ้านลอฮี จะรวมตัวกันทำต้นดอกไม้เพื่อบูชาต่อพระ

รัตนตรัย ต้นดอกไม้บ้านอาฮีจะมีขนาดไม่ใหญ่มากนัก รูปทรงจะเหมือนกับตัวขุนในหมากрукไทย ความสูงประมาณไม่เกิน 2 เมตร โดยการจัดเทศกาลแห่ต้นดอกไม้ ได้เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้มีกิจกรรมร่วมในการประดับต้นดอกไม้ ในปัจจุบัน เนื่องจากการหาดอกไม้มาประดับตกแต่ง ค่อนข้างหายาก ผู้นำชุมชน จึงมีนโยบายให้ทุกครัวเรือนปลูกดอกไม้ประดับไว้ทุกบ้าน เมื่อถึงเทศกาลแห่ต้นดอกไม้ ชาวบ้านจะเก็บดอกไม้ที่ตนปลูกไว้หน้าบ้านเข้าร่วมตกแต่งต้นดอกไม้

การบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว ด้านจำนวนนักท่องเที่ยว ไม่มีการบันทึกจำนวนนักท่องเที่ยวที่เป็นทางการ มีเพียงการบันทึกนักท่องเที่ยวที่เข้าเยี่ยมชมสถานที่สำคัญคือพระธาตุสัจจะเท่านั้น จากการประมาณการของเจ้าหน้าที่สำนักงานอำเภอท่าลี่ ในเทศกาลแห่ต้นไม้ของอำเภอท่าลี่เองคาดการณ์นักท่องเที่ยวประมาณ 4,000-5,000 คน แต่การข้ามแดนที่บริเวณด่าน-อำเภอท่าลี่ยังมีการเดินทางเข้า-ออกโดยในปี 2558 มีคนต่างชาติเดินทางเข้าประเทศไทยจำนวน 67,874 คนมีคนไทยเดินทางกลับเข้ามาในประเทศไทยจำนวน 37,380 คน รวม 105,254 คน และมีการเดินทางออกโดยคนต่างชาติจำนวน 67,083 คน คนไทยจำนวน 39,490 คน รวม 106,573 คน โดยในจำนวนนี้มีนักท่องเที่ยวจริงๆจำนวน 628 คน (สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง, 2558) คิดเป็นร้อยละ 0.5 ของจำนวนผู้ที่เดินทางเข้า-ออกประเทศเท่านั้น เนื่องจากอำเภอท่าลี่เป็นอำเภอที่ห่างไกล และเป็นอำเภอขนาดเล็ก ส่วนใหญ่ผู้ที่ใช้เส้นทางข้ามแดน ด่านนาคะเซียง เพื่อการค้าเป็นส่วนใหญ่และข้ามไปท่องเที่ยวยังแขวงหลวงพระบาง ที่เป็นเมืองมรดกโลกที่เป็นจุดมุ่งหมายของนักท่องเที่ยว

ด้านที่พักที่เปิดให้บริการในอำเภอ ตำบลท่าลี่ มีที่พักลักษณะรีสอร์ท จำนวน 3 แห่ง ตำบลหนองผือจำนวน 5 แห่ง ตำบลอาฮีจำนวน 3 แห่ง และร้านอาหารร้านอาหารที่รองรับลูกค้าครั้งละ 15-30 คน จำนวน 5 แห่ง จุดบริการแวะพัก (ปั้มน้ำมัน) ที่มีห้องน้ำไว้บริการ จำนวน 2 แห่ง และจากการสำรวจที่พักในเขตอำเภอท่าลี่ ลักษณะที่พังกังไม่ได้มาตรฐานเท่าที่ควร การให้บริการยังต้องปรับปรุงในหลายด้าน ทั้งการบริการของพนักงาน ความสะอาดของห้องพักและสิ่งแวดลอม และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ เช่น บริการอินเทอร์เน็ต WIFI เนื่องจากผู้ที่เข้ามาพักส่วนใหญ่ไม่ใช่นักท่องเที่ยว เป็นผู้ที่เดินทางมาเพื่อทำการค้าขาย และเพื่อเดินทางต่อไปยังจังหวัดอื่น และประชาชนทางสปป.ลาว ที่เดินทางผ่านด่านนาคะเซียงส่วนใหญ่ไม่นิยมเข้าพัก เนื่องจากเดินทางมาเพื่อซื้อสินค้าเท่านั้น และกำหนดเวลาการผ่านเข้า-ออกด่านได้เป็นอย่างดีจึงไม่ปรากฏว่ามีประชาชนจาก สปป.ลาว เข้าพักผู้ประกอบการจึงไม่มีความจำเป็นต้องปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกเหล่านี้ แต่ถ้าหากจะมีนักท่องเที่ยวเข้ามาพักเป็นจำนวนที่มากพอในอนาคต ผู้ประกอบการยินดีที่จะปรับปรุงที่พักตนเองให้มีมาตรฐานเพิ่มขึ้นเพื่อเป็นการรองรับนักท่องเที่ยว (สัมภาษณ์ผู้ประกอบการธุรกิจที่พักอำเภอท่าลี่, วันที่ 5 มกราคม 2561)

2. สภาพการณ์และการจัดการการท่องเที่ยวเมืองไชยะบุรี

แขวงไชยะบุรี ถือเป็นเมืองใหม่ที่แยกการปกครองออกมาจากแขวงหลวงพระบาง และเป็นเส้นทางที่ต้องเดินทางผ่านเพื่อมุ่งสู่หลวงพระบาง บนเส้นทางสาย 4 จึงทำให้แขวงไชยะบุรีเป็นเพียงทางผ่านเท่านั้นในสายตาของ

นักท่องเที่ยว สถานที่ท่องเที่ยวในแขวงไซยะบุรีจากการสำรวจของทีมวิจัย ปรากฏว่ามีสถานที่ท่องเที่ยวหลายแห่งที่มีประวัติความเป็นมาและคุณค่าทางวัฒนธรรมเป็นที่น่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง ได้แก่

1.แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม ได้แก่ วัดสืบุญเรือง วัดสีสะหว่างวง หอมูลเชื้อเจ้าสีสะหว่างวง(หอชัย)ที่ตั้งอยู่ที่เมืองปากลาย วัดภูทอก

2.แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่ปรากฏให้เห็น ได้แก่ น้ำตกตาดเจ้า สายน้ำปุ่น (น้ำผุด) จุดชมวิวนาไซ (สถานที่ท่องเที่ยวแห่งใหม่)

3.แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และผจญภัย ได้แก่ แคมป์ช้าง (Elephant Conservation Center) ซึ่งเป็นศูนย์อนุรักษ์ช้างที่บาดเจ็บและพิการจากการทำงานลากซุง ในแคมป์ช้างแห่งนี้มีการจัดโปรแกรมทัวร์ให้นักท่องเที่ยวที่ชื่นชอบการใช้ชีวิตกับธรรมชาติ พร้อมกับการอยู่ร่วมกันระหว่างคนกับช้าง การใช้ชีวิตอยู่กับช้างและความสุข

4.เทศกาลท่องเที่ยวที่ยิ่งใหญ่แห่งสปป.ลาว ที่ถือว่าเป็นเป้าหมายของนักท่องเที่ยวทั่วโลกคือ เทศกาลบุญช้าง ที่จัดขึ้นในเดือนกุมภาพันธ์ของทุกปี เริ่มตั้งแต่วันที่ 13-22 กุมภาพันธ์ ในเดือนมกราคม จะเป็นการโฮมช้าง หมายถึงการรวบรวมช้างทุกเชือกที่อยู่ใน สปป.ลาว จำนวนทั้งสิ้น 69 เชือก มารวมกันที่แขวงไซยะบุรี เพื่อเป็นการให้ช้างได้ปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม และฝึกการแสดง เพื่อให้คุ้นชินกับผู้คนและสิ่งแวดล้อม ป้องกันอันตรายที่จะเกิดขึ้นกับนักท่องเที่ยวและช้าง สำหรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวในแขวงไซยะบุรี สามารถหาที่พักและร้านอาหาร รวมถึงการติดต่อข้อมูล เพื่อการท่องเที่ยวได้อย่างสะดวก

จำนวนที่พักและร้านอาหาร จำนวนนักท่องเที่ยว ดังแสดง จากตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาที่เมืองไซยะบุรี

รายละเอียด	จำนวน	ปี 2559	ปี 2560	อัตราเพิ่ม(%)
1.จำนวนนักท่องเที่ยว	คน	197,628	218,995	10.8
-จำนวนนักท่องเที่ยวต่างถิ่น	คน	110,857	124,935 (57%)	12.7
-จำนวนนักท่องเที่ยวภายใน	คน	86,771	94,060(43%)	8.4
2.จำนวนนักท่องเที่ยวแยกเป็นทวีป				
-ทวีปเอเชียและแปซิฟิก	คน	95879	111,636(98%)	16.4
-ทวีปยุโรป	คน	1176	1151(1%)	-2.1
-ทวีปอเมริกา	คน	661	806(0.7%)	21.9
-ทวีปแอฟริกา	คน	20	11(0.3%)	-45

รายละเอียด	จำนวน	ปี 2559	ปี 2560	อัตราเพิ่ม(%)
3. จำนวนนักท่องเที่ยวชายแดน				
-ไทย	คน	92,997	104,445(98)	12.3
-จีน	คน	518	638 (0.6%)	23.2
-เวียดนาม	คน	844	909(0.8%)	7.7
-กัมพูชา	คน	163	125 (0.11%)	-23.3
-พม่า	คน	8	23 (0.02%)	187.5
4. โรงแรมและที่พัก				
-จำนวนห้อง	ห้อง	355	381	7.3
-จำนวนเตียง	เตียง	495	531	7.3
5. เรือนพัก				
-จำนวนห้อง	ห้อง	167	157	-6.0
-จำนวนเตียง	เตียง	1941	1825	-6.0
-จำนวนเตียง	เตียง	2099	1975	-5.9
6. ร้านอาหาร				
-อาหารลาว	ร้าน	57	58	1.8
-อาหารลาว-อาหารต่างถิ่น	ร้าน		ไม่ได้ระบุ	

ที่มา: แผนกแถลงข่าว, วัฒนธรรมและการท่องเที่ยว แขวงไชยบุรี (2560)

จากตารางที่ 1 จะเห็นได้ว่าจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวที่แขวงไชยบุรี เพิ่มขึ้นจากปี 2559 โดยเฉลี่ยร้อยละ 10.8 แยกเป็นนักท่องเที่ยวต่างถิ่นเพิ่มขึ้นร้อยละ 12.7 และนักท่องเที่ยวภายในเพิ่มขึ้นร้อยละ 8.7 จำนวนนักท่องเที่ยวแยกเป็นทวีป มากที่สุดได้แก่ ทวีปเอเชียและแปซิฟิก เพิ่มขึ้นร้อยละ 16.4% ทวีปยุโรปลดลงร้อยละ 2.1 ทวีปอเมริกาเพิ่มขึ้นร้อยละ 21.9 ทวีปแอฟริกาลดลงร้อยละ 45 จำนวนนักท่องเที่ยวชายแดนที่มีจำนวนมากที่สุดได้แก่ นักท่องเที่ยวชาวไทย รองลงมาเป็นนักท่องเที่ยวชาวเวียดนามและน้อยที่สุดได้แก่นักท่องเที่ยวชาวพม่า ด้านโรงแรมและที่พัก ปรากฏว่ามีจำนวนลดลง ซึ่งสวนทางกันกับจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้น จากการลงพื้นที่ศึกษา พบว่า โรงแรมที่พักที่ปิดตัวลงไปเจ้าของกิจการเป็นชาวจีนที่เข้ามาเช่าทำที่พัก และเมื่อได้รับสัมปทานจากแขวงอินทาดันธุรกิจใหม่ จะทำการปิดกิจการที่พักทันที ส่งผลให้จำนวนที่พัก โรงแรมลดลง

3. สภาพการณ์การท่องเที่ยวเมืองหลวงพระบาง

กระทรวงท่องเที่ยวและวัฒนธรรมของสปป.ลาว เปิดเผยว่า ปัจจุบันในสปป.ลาวมีโรงแรมและบ้านพัก ที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวทั้งในประเทศและต่างประเทศได้ประมาณ 2,426 แห่ง หรือราว 44,600 ห้อง จากเดิมมีอยู่จำนวน 1,926 แห่งในปี 2554 และคาดว่าจะมีห้องพักรับรองเพิ่มขึ้นเป็น 50,000 ห้อง ภายในปีนี้รัฐบาลสปป.ลาวเชื่อมั่นว่า การก่อสร้างโรงแรมและห้องพักที่มากขึ้น จะช่วยเอื้อประโยชน์ต่อภาคธุรกิจบริการและการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นทุกปี โดยจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติในสปป.ลาวเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด คือ ประมาณ 2.7 ล้านคนในปี 2554 เป็น 4.1 ล้านคนในปี 2556 และมากกว่า 4.3 ล้านคนในปีที่ผ่านมา ซึ่งก่อให้เกิดรายได้ที่มาจากภาคการท่องเที่ยว จากเดิมที่ราว 400 ล้านดอลลาร์ ในปี 2554 พุ่งสูงขึ้นเป็น 670 ล้านดอลลาร์ในปี 2557 ด้วยที่ผ่านมา รัฐบาล สปป.ลาวมีนโยบายการพัฒนาภาคบริการและการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง ทั้งการก่อสร้างโรงแรมมากขึ้น การอนุญาตก่อตั้งร้านอาหารทั้งจากคนท้องถิ่นและนักธุรกิจต่างชาติ ตลอดจนบริษัทนำเที่ยวที่เพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ปัจจุบันสปป.ลาวมีบริษัทนำเที่ยวมากถึง 340 บริษัทด้วยกันยิ่งกว่านั้น รัฐบาลยังให้ความสำคัญด้านการท่องเที่ยวกับประเทศเพื่อนบ้านลุ่มน้ำโขง อาทิ ประเทศไทย, กัมพูชา, เมียนมา และเวียดนาม โดยได้ตกลงร่วมมือกันเพื่อผลักดันด้านการท่องเที่ยวพื้นที่ในท้องถิ่นมากขึ้น โดยมีการเจรจาร่วมกัน ณ กรุงเนปิดอร์ เมื่อปี 2558 ที่ผ่านมามีทั้งนี้ ทางสปป.ลาว เชื่อมั่นว่า การพัฒนาและส่งเสริมในภาคบริการและการท่องเที่ยว จะช่วยทำให้เป้าหมายเกิดขึ้นจริง (กรมการท่องเที่ยว, 2557)

ในภาพรวมของจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในสปป.ลาว นั้นมีจำนวนลดลงจากเดิมในปี 2559 แต่สำหรับหลวงพระบางนั้น จำนวนนักท่องเที่ยวลดลงน้อยมา อาจเรียกได้ว่าไม่ได้ลดลงแต่อย่างใด แต่ในทางตรงกันข้าม ด้านจำนวนที่พัก ร้านอาหาร จำนวนเตียง ร้านอาหาร รวมถึงบริษัททัวร์ได้เพิ่มขึ้นจากเดิม โดยเฉพาะบริษัททัวร์ ดังแสดงได้จากตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนนักท่องเที่ยวแยกรายทวีป ประเทศ จำนวนที่พัก จำนวนห้องพัก ร้านอาหาร บริษัททัวร์ แหล่งท่องเที่ยว ในเขตหลวงพระบาง สปป.ลาว

รายละเอียด	จำนวน	2559	ปี 2560	จำนวน เพิ่ม	เฉลี่ย
1.จำนวนนักท่องเที่ยว	คน	643,319	655,412	12,093	1.87%
-จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติ	คน	469,586	472,942 (72%)	3,356	0.71%
-จำนวนนักท่องเที่ยวภายใน	คน	173,733	182,470 (28%)	8,737	5.02%
2.จำนวนนักท่องเที่ยวแยกเป็นทวีป					
-ทวีปเอเชียและแปซิฟิก	คน	209,497	210,249 (44%)	752	0.35%

รายละเอียด	จำนวน	2559	ปี 2560	จำนวน เพิ่ม	เฉลี่ย
-ทวีปยุโรป	คน	178,134	178,784 (37%)	650	0.36%
-ทวีปอเมริกา	คน	72,780	74,408 (15%)	1,626	0.36%
-ทวีปแอฟริกา	คน	9,175	9,502 (4%)	327	3.56%
3. จำนวนนักท่องเที่ยวชายแดน					
-ไทย	คน	62,406	64,372 (46%)	1,966	3.15%
-จีน	คน	64,290	66,392 (47%)	2,102	3.26%
-เวียดนาม	คน	7,438	7,515 (5%)	80	1.03%
-กัมพูชา	คน	708	737 (1.5%)	29	4.09%
-พม่า	คน	437	454 (0.5%)	17	3.89%
4. โรงแรมและที่พัก					
-จำนวนห้อง	ห้อง	1,956	2,200	244	12.74%
-จำนวนเตียง	เตียง	3,134	4,400	1,266	40.39%
5. เรือนพัก					
-จำนวนห้อง	ห้อง	2,758	2,833	75	2.71%
-จำนวนเตียง	เตียง	4,178	4,283	105	2.51%
6. ร้านอาหาร					
-อาหารลาว	ร้าน	220	220	0	0%
-อาหารลาว-อาหารท้องถิ่น	ร้าน	25	26	1	4%
7. บริษัทท่องเที่ยว					
-รัฐวิสาหกิจ	บริษัท	1	1	0	0%
-เอกชนภายใน	บริษัท	66	66	0	0%
-เอกชนหุ้นส่วนต่างประเทศ	บริษัท	17	26	9	52.94%
8. แหล่งท่องเที่ยว					
-ธรรมชาติ	แห่ง	108	108	0	0%
-วัฒนธรรม	แห่ง	86	86	0	0%
-ประวัติศาสตร์	แห่ง	34	34	0	0%

รายละเอียด	จำนวน	2559	ปี 2560	จำนวน	เฉลี่ย
				เพิ่ม	
9. เฉลี่ยรายรับจากนักท่องเที่ยว	ล้านบาท	770,836.03	846,389.53	-1369.12	-0.17%

ที่มา: แผนกแถลงข่าว วัฒนธรรมและการท่องเที่ยว สป.ลาว (2560)

จากตารางที่ 2 เปรียบเทียบสถิตินักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในหลวงพระบาง มีอัตราเพิ่มขึ้น จำนวนนักท่องเที่ยวต่างถิ่น 472,942 คน คิดเป็นร้อยละ 72 จากจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งหมดปี 2560 จำนวน 655,412 คน เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.72 ในขณะที่นักท่องเที่ยวภายใน สป.ลาวเองกลับเพิ่มขึ้นร้อยละ 5.02 จากปี 2559 ถึงแม้ว่า ในภาพรวมของ สป.ลาว จำนวนนักท่องเที่ยวลดลงจากเดิม ช่วงฤดูการท่องเที่ยว มีนักท่องเที่ยวต่างชาติที่มาจากทางประเทศแถบยุโรป และทวีปอเมริกา เพิ่มขึ้น นอกจากนี้มีนักท่องเที่ยวที่มาจากทวีปเอเชียประเทศที่มีเขตแดนติดต่อกับ สป.ลาว เช่น ประเทศไทย จีน เวียดนาม กัมพูชา มีจำนวนเพิ่มขึ้นเช่นกัน การลดลงของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวใน สป.ลาว สาเหตุที่สำคัญที่อาจส่งผล คือ ค่าครองชีพ ในการใช้จ่ายเพื่อการท่องเที่ยวในสป.ลาว สูงขึ้น เช่น ค่าอาหาร ค่าที่พัก ค่ายานพาหนะ รวมถึงค่าผ่านแดน ค่าบัตรเข้าชมสถานที่ต่างๆ ที่ได้รับราคาสูงขึ้นจากเดิม

อภิปรายผล

ในงานวิจัย การพัฒนาการท่องเที่ยวข้ามแดนไทย-ลาว กรณีศึกษาท่าลี่-หลวงพระบางในครั้งนี้ จากผลการวิจัยที่พบ ผู้วิจัยมีข้อสังเกตและข้อเปรียบเทียบ จากบททวนเอกสาร งานวิจัย รวมถึงข้อค้นพบ โดยนำเสนอการอภิปรายผลการวิจัย ตามประเด็นต่างๆ ดังนี้

1. นโยบายและแผนงานพัฒนาการท่องเที่ยวข้ามแดนไทย-ลาว พื้นที่ท่าลี่-หลวงพระบาง

จากการทบทวนเอกสารต่างๆ เกี่ยวกับนโยบายและแผนพัฒนาการท่องเที่ยว เมื่อพิจารณานโยบายการท่องเที่ยวในระดับประเทศ และระดับภูมิภาค พบว่ามีความสอดคล้องกันในทุกภาคส่วน ในหน่วยงานต่างกำหนดนโยบายและทิศทางเป็นไปในทางเดียวกัน ทั้งนี้เพื่อสร้างรายได้ด้านการท่องเที่ยว และมุ่งเน้นนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ โดยควบคู่กับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ให้บริการด้านการท่องเที่ยวที่ได้มาตรฐาน รวมถึงการกระจายผลประโยชน์ให้กับผู้ที่เป็นเจ้าของถิ่นอย่างเป็นธรรม และทั่วถึง

แผนพัฒนาทางด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดเลยได้กำหนดยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวคือ “การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐาน” แต่การพัฒนาการท่องเที่ยวข้ามแดนไปยังประเทศเพื่อนบ้านของจังหวัดเลย ยังไม่มียุทธศาสตร์ที่ชัดเจน เป็นการสร้างความร่วมมือทางด้านการค้าและการลงทุน และทั้งนี้ด้านความร่วมมือพัฒนาความสัมพันธ์โดยอาศัยการท่องเที่ยวเชื่อมโยงนั้น องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการ

ท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) หรือ อพท. ได้มอบหมายให้ พื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน สำนักงานเลย (อพท.5) เพื่อทำหน้าที่เป็นหน่วยงานกลางในการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดการบูรณาการการบริหารการพัฒนาในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวของพื้นที่ให้เกิดความสมดุล เพื่อให้การท่องเที่ยวมีความยั่งยืน การดำเนินการดังกล่าว เน้นความสำคัญในการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมจากทุกภาคีการพัฒนาที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการใช้แผนการวิเคราะห์ทางการตลาด ในการวางแผนเพื่อพัฒนา ให้เกิดการประสานความร่วมมือ สอดคล้องกับงานของ (สิริภา กิจประพสุทธ์กุล, 2556) มีบทบาทหน้าที่หลัก 2 ประการ คือ (1) ประสานงานการบริหารการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น ตลอดจนภาคเอกชน ชุมชนท้องถิ่น โดยเฉพาะการประสานงานการใช้อำนาจหน้าที่ของหน่วยงานดังกล่าว เพื่อบูรณาการ การบริหารการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และ (2) ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น เพื่อรักษาสีเขียว รักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรม ตลอดจนการพัฒนาตลาดการท่องเที่ยวของพื้นที่ท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

2. สภาพการณ์การบริหารจัดการการท่องเที่ยวข้ามแดนไทย-ลาว พื้นที่ท่าลี่-หลวงพระบาง

เมื่อจำแนกสถานการณ์ด้านการท่องเที่ยวตามพื้นที่โดยเริ่มจาก อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย ข้ามพรมแดนมายัง สปป.ลาว โดยเริ่มที่เมืองปากลาย ผ่านแก่งท้าว เมืองเพิง เดินทางต่อไปยังแขวงไชยะบุรี และสิ้นสุดที่แขวงหลวงพระบาง พบว่า สถานการณ์ด้านการท่องเที่ยวอำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย นั้นสืบเนื่องจากการที่เป็นเมืองหน้าด่าน และเป็นอำเภอที่มีพรมแดนติดกับ สปป.ลาว มีแม่น้ำเหืองเป็นเขตกัน อีกทั้งมีด่านสากล ที่บ้านนากระเซิง เส้นทางนี้ส่วนใหญ่ประชาชนทั้งสองประเทศใช้เส้นทางสัญจรไปมาเพื่อ การค้า การรักษาพยาบาล การเยี่ยมเยียนญาติพี่น้อง สถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ได้แก่ น้ำตกห้วยไค้ น้ำตกห้วยชะนา น้ำตกแก่งโสก น้ำตกผาน้อย แก่งโตน แก่งเต้น ถ้ำผิง ต้นมะค่ายักษ์ และสถานที่สำคัญ ได้แก่ พระธาตุสัจจะ สะพานมิตรภาพน้ำเหืองไทย – ลาว ปุชนียสถาน พระธาตุมะนาวเดี่ยว เทศกาลท่องเที่ยวที่สำคัญของท่าลี่ ได้แก่ เทศกาลแห่ต้นดอกไม้ซึ่งจะจัดขึ้นเพียงปีละครั้งเท่านั้น ที่ตำบลอาฮี ทุกวันที่ 16 เมษายนของทุกๆ ปี ชาวบ้านอาฮี จะรวมตัวกันทำต้นดอกไม้เพื่อบูชาต่อพระรัตนตรัย ต้นดอกไม้บ้านอาฮีจะมีขนาดไม่ใหญ่มากนัก รูปทรงจะเหมือนกับตัวขุนในหมากrukไทย ความสูงประมาณไม่เกิน ๒ เมตร โดยการจัดเทศกาลแห่ต้นดอกไม้ ได้เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้มีกิจกรรมร่วมในการประดับต้นดอกไม้ ในปัจจุบัน เนื่องจากการหาดอกไม้มาประดับตกแต่ง ค่อนข้างหายาก ผู้นำชุมชน จึงมีนโยบายให้ทุกครัวเรือนปลูกดอกไม้ประดับไว้ทุกบ้าน เมื่อถึงเทศกาลแห่ต้นดอกไม้ ชาวบ้านจะเก็บดอกไม้ที่ตนปลูกไว้หน้าบ้าน เข้าร่วมตกแต่งต้นดอกไม้ ซึ่งเป็นการกระตุ้นการมีส่วนร่วมของชุมชน และให้นักท่องเที่ยวเข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวที่สำคัญนี้

การบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว ด้านจำนวนนักท่องเที่ยว จากการที่ไม่มีการบันทึกจำนวนนักท่องเที่ยวที่เป็นทางการ มีเพียงการบันทึกนักท่องเที่ยวที่เข้าเยี่ยมชมสถานที่สำคัญคือพระธาตุสัจจะ และอาศัยการข้ามแดนเพื่อไปท่องเที่ยวยังเมืองมรดกโลกที่เป็นจุดมุ่งหมายของนักท่องเที่ยว การให้บริการด้านที่พัก ส่วนมากเปิดให้บริการในอำเภอ และจากการสำรวจที่พักในเขตอำเภอทาสี ลักษณะที่พักยังไม่ได้มาตรฐานเท่าที่ควร การให้บริการยังต้องปรับปรุงในหลายด้าน ทั้งการบริการของพนักงาน ความสะอาดของห้องพักและสิ่งแวดล้อม และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ เช่น บริการอินเทอร์เน็ต WIFI เนื่องจากผู้ที่เข้ามาพักส่วนใหญ่ไม่ใช่คนท้องถิ่น เป็นผู้ที่เดินทางมาเพื่อทำการค้าขาย และเพื่อเดินทางต่อไปยังจังหวัดอื่น และประชาชนทางสปป.ลาว ที่เดินทางผ่านด่านนาระซึ่งส่วนใหญ่ไม่นิยมเข้าพัก เนื่องจากเดินทางมาเพื่อซื้อสินค้าเท่านั้น และกำหนดเวลาการผ่านเข้า-ออกด่านได้เป็นอย่างดีจึงไม่ปรากฏว่ามีประชาชนจาก สปป.ลาว เข้าพัก ผู้ประกอบการจึงไม่มีความจำเป็นต้องปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกเหล่านี้ แต่ถ้าหากจะมีนักท่องเที่ยวเข้ามาพักเป็นจำนวนมากพอในอนาคต ผู้ประกอบการยินดีที่จะปรับปรุงที่พักตนเองให้มีมาตรฐานเพิ่มขึ้นเพื่อเป็นการรองรับนักท่องเที่ยว

นอกจากนี้จากการลงพื้นที่สำรวจด้านแหล่งท่องเที่ยวของทิมวิชัย หากไม่มีการนัดหมายกับผู้รับผิดชอบทางการท่องเที่ยวของแต่ละแหล่ง หากเป็นนักท่องเที่ยวที่เข้าไปเองโดยไม่มีการนัดหมายแล้ว การที่จะเข้าไปเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยวต่างๆสภาพการณ์และการจัดการการท่องเที่ยวเมืองไซยะบุรี แขวงไซยะบุรี ถือว่าเป็นเมืองใหม่ที่แยกการปกครองออกมาจากแขวงหลวงพระบาง และเป็นเส้นทางที่ต้องเดินทางผ่านเพื่อมุ่งสู่หลวงพระบาง บนเส้นทางสาย 4 จึงทำให้แขวงไซยะบุรีเป็นเพียงทางผ่านเท่านั้นในสายตาของนักท่องเที่ยว สถานที่ท่องเที่ยวในแขวงไซยะบุรีจากการสำรวจของทิมวิชัย ปรากฏว่ามีสถานที่ท่องเที่ยวหลายแห่งที่มีประวัติความเป็นมาและคุณค่าทางวัฒนธรรมเป็นที่น่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม ได้แก่ วัดสิบุญเรือง วัดสี่สะพานหวง หอมูลเชื้อเจ้าสี่สะพานหวง(หอชัย)ที่ตั้งอยู่ที่เมืองปากลาย วัดภูทอก แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่ปรากฏให้เห็น ได้แก่ น้ำตกตาดเจ้า สายน้ำบุน (น้ำผุด) จุดชมวิวนานนาไซ (สถานที่ท่องเที่ยวแห่งใหม่) แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และผจญภัย ได้แก่ แคมป์ช้าง (Elephant Conservation Center) ซึ่งเป็นศูนย์อนุรักษ์ช้างที่บาดเจ็บและพิการจากการทำงานลากซุง ในแคมป์ช้างแห่งนี้มีการจัดโปรแกรมทัวร์ให้กับนักท่องเที่ยวที่ชื่นชอบการใช้ชีวิตกับธรรมชาติ พร้อมกับการอยู่ร่วมกันระหว่างคนกับช้าง การใช้ชีวิตอยู่กับช้างและควาญช้าง เทศกาลท่องเที่ยวที่ยิ่งใหญ่แห่งสปป.ลาว ที่ถือว่าเป็นเป้าหมายของนักท่องเที่ยวทั่วโลกคือ เทศกาลบุญช้าง ที่จัดขึ้นในเดือนกุมภาพันธ์ของทุกปี เริ่มตั้งแต่วันที่ 13-22 กุมภาพันธ์ ในเดือนมกราคม

จากการบันทึกจำนวนนักท่องเที่ยว พบว่าจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวที่แขวงไซยะบุรี เพิ่มขึ้นจากปี 2559 โดยเฉลี่ย นักท่องเที่ยวต่างถิ่นเพิ่มขึ้นร้อยละ 12.7 และนักท่องเที่ยวภายในเพิ่มขึ้นร้อยละ 8.7 จากการลงพื้นที่ศึกษา พบว่า โรงแรมที่พักที่ปิดตัวลงไปเจ้าของกิจการเป็นชาวจีนที่เข้ามาเช่าทำที่พัก และเมื่อได้รับสัมปทานจากแขวงอื่นทางด้านธุรกิจใหม่ จะทำการปิดกิจการที่พักทันที ส่งผลให้จำนวนที่พัก โรงแรมลดลง และ

จากการลงพื้นที่ศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยว พบว่านักท่องเที่ยวต่างชาติส่วนใหญ่ ได้รับข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวที่แขวงไซยะบุรีน้อยมาก อาจสืบเนื่องจาก ยังไม่มีการประชาสัมพันธ์ในหลากหลายช่องทาง และการประชาสัมพันธ์ไม่ทั่วถึง ด้วยงบประมาณของรับและการขาดบุคลากรที่เกี่ยวข้องชาวยุทธการการจัดการท่องเที่ยว

ส่วนสถานที่ท่องเที่ยวในแขวงไซยะบุรี ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวกับการท่องเที่ยวทั้งภาครัฐและเอกชนได้ร่วมกันแสวงหาแนวทางการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน เริ่มตั้งแต่ การสำรวจแหล่งท่องเที่ยว การปรับเปลี่ยนภูมิทัศน์แหล่งท่องเที่ยว รวมถึงการจัดการแหล่งท่องเที่ยวด้วยชุมชนเอง ซึ่งรูปแบบการท่องเที่ยวต่างๆ เหล่านี้ ได้เริ่มดำเนินการ ในต้นปี และทางผู้ที่เกี่ยวข้องทางการท่องเที่ยวของแขวงไซยะบุรีได้เริ่มทดสอบเส้นทางการท่องเที่ยวเป็นบางส่วน และจะดำเนินโครงการไปตลอดจนสิ้นปี 2561 หลังจากนั้นจะเริ่มทำการประเมินรูปแบบการท่องเที่ยว เพื่อทำการพัฒนาการท่องเที่ยวของแขวงไซยะบุรี ในการประเมินรูปแบบการท่องเที่ยวผู้วิจัยพบว่าทางแขวงไซยะบุรีนั้น ไม่มีผู้เชี่ยวชาญในการดำเนินงานลักษณะนี้ และต้องการความช่วยเหลือทางวิชาการจากทีมนักวิชาการจากประเทศไทยเป็นอย่างมาก และในสถานที่ท่องเที่ยวบางแห่งที่กำลังพัฒนาเพื่อที่จะให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยว แต่ขาดแนวทางในการทำงานด้านการตลาดและการประชาสัมพันธ์ อีกทั้งไม่มีการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว องค์ประกอบการท่องเที่ยวไม่เอื้อต่อการพัฒนาแหล่ง จึงทำให้การทำงานขาดทิศทางที่แน่นอน

สภาพการณ์การท่องเที่ยวเมืองหลวงพระบาง กระทรวงวัฒนธรรม และการท่องเที่ยวสปป.ลาว สปป.ลาว ได้เปิดเผยว่า จำนวนนักท่องเที่ยวต่างประเทศที่เดินทางมายังสปป.ลาว ในช่วง 9 เดือนแรกของปี 2017 มีอัตราลดลงเหลือ ร้อยละ 9.1 คิดเป็น 2.88 ล้านคนเมื่อเปรียบเทียบกับช่วงเวลาเดียวกันกับปี 2016 รองผู้อำนวยการกองการวิจัยการท่องเที่ยว สปป.ลาว กล่าวว่า สาเหตุที่ทำให้นักท่องเที่ยวจากต่างประเทศเดินทางเข้ามาใน สปป.ลาว ลดลงจากเดิม อาจมาจากค่าครองชีพที่สูงขึ้นจนส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยว โดยจำนวนนักท่องเที่ยวในภูมิภาคเอเชียที่เดินทางมาในสปป.ลาว ลดลงร้อยละ 7 เมื่อเปรียบเทียบกับช่วงเวลาเดียวกันใน 9 เดือนแรกของปีที่ผ่านมา “จำนวนนักท่องเที่ยวจากยุโรป และสหรัฐฯ ลดลง รวมถึงนักท่องเที่ยวจากประเทศอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็น เกาหลีใต้ ญี่ปุ่น และเยอรมนี ซึ่งเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในสปป.ลาว ก็มีจำนวนนักท่องเที่ยวลดลงเช่นกัน” แต่จำนวนนักท่องเที่ยวไทยยังคงครองส่วนแบ่งทางการตลาดการท่องเที่ยวของ สปป.ลาว อย่างต่อเนื่อง โดยคิดเป็นร้อยละ 48 ของจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติทั้งหมด แม้ว่าในช่วง 9 เดือนแรกของ ปี 2017 จำนวนนักท่องเที่ยวไทยจะลดลง ในภาพรวมของจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในสปป.ลาว นั้นมีจำนวนลดลงจากเดิมในปี 2559 แต่สำหรับหลวงพระบางนั้น จำนวนนักท่องเที่ยวลดลงน้อยมา อาจเรียกได้ว่าไม่ได้ลดลงแต่อย่างใด แต่ในทางตรงกันข้าม ด้านจำนวนที่พัก ร้านอาหาร จำนวนเตียง ร้านอาหาร รวมถึงบริษัททัวร์ได้เพิ่มขึ้นจากเดิม จากการตั้งข้อสังเกตของผู้วิจัย พบว่า ความเป็นเมืองมรดกโลก เป็นจุดขายที่สำคัญของหลวงพระบาง ที่ดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ วิถีชีวิตและวัฒนธรรมเก่าแก่ ที่เป็นสิ่งสำคัญอีกประการที่

กำลังเป็นที่กล่าวถึง คือ การใส่บาตรข้าวเหนียว ที่เป็นวิถีดั้งเดิม กำลังจะถูกทำลายลงด้วยฝีมือของคนในชุมชนเอง ผู้ประกอบการ รวมถึงนักท่องเที่ยว เนื่องจากวิถีเดิมคือการใส่ข้าวเหนียวอย่างเดียวแต่พอค้า ใส่บาตรพระ เท่านั้น แต่ในปัจจุบัน กลับมีการใส่สิ่งของอย่างอื่น รวมเข้าไปด้วย เช่น เงิน กล่องดินสอ ขนม ฯลฯ และการรบกวนการใส่บาตรโดยการ พูดคุยขายสินค้า เพื่อให้นักท่องเที่ยวนำมาใส่บาตร ในระหว่างที่รอพระบิณฑบาตร ซึ่งทำให้เสน่ห์ของการใส่บาตรข้าวเหนียว ลดความน่าสนใจลงไปมาก ทำให้นักท่องเที่ยวหลายรายไม่ร่วมกิจกรรมนี้ และการจำหน่ายสินค้าในสถานที่ท่องเที่ยวที่เป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยว ปรากฏว่า สินค้าที่นำมาวางจำหน่ายที่เป็นสินค้าจากฝีมือคนในท้องถิ่นมีน้อยมาก ส่วนมากเป็นสินค้าที่นำเข้าจากประเทศอื่น และเป็นสินค้าที่เป็นประเภทเดียวกันในทุกสถานที่

สรุปผลการวิจัย

สภาพการณ์การบริหารจัดการการท่องเที่ยวข้ามแดนไทย-ลาว พื้นที่ท่าลี่-หลวงพระบาง

เมื่อจัดเรียงสถานการณ์ด้านการท่องเที่ยวตามพื้นที่เริ่มต้นจากอำเภอท่าลี่ จังหวัดเลยและข้ามพรมแดนเพื่อเดินทางมายังสปป.ลาว การสำรวจพบว่าสถานการณ์ด้านการท่องเที่ยวในอำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย เกิดขึ้นเนื่องจากสถานที่ที่ตั้งเป็นเมืองหน้าด่านและเป็นพื้นที่ติดกับประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว อำเภอนี้มีแม่น้ำเหืองเป็นเขตกันอีกทั้งยังมีด่านสากลที่บ้านนากระเซิง สถานที่นี้เป็นเส้นทางสำคัญในการสัญจรระหว่างประเทศสองแห่งเพื่อการค้า การรักษาพยาบาล และการเยี่ยมเยียนญาติพี่น้อง แต่ในด้านการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว จำนวนนักท่องเที่ยวไม่ได้ถูกบันทึกไว้ในทางการ และมีการบันทึกเฉพาะนักท่องเที่ยวที่เข้าเยี่ยมชมสถานที่สำคัญเช่นพระธาตุสัจจะ นอกจากนี้ นักท่องเที่ยวมักข้ามแดนเพื่อท่องเที่ยวไปยังเมืองมรดกโลก ซึ่งเป็นจุดหมายท่องเที่ยวสำคัญ ในด้านการให้บริการที่พัก ส่วนใหญ่จะเปิดให้บริการในอำเภอ และสถานที่ที่พักรยังไม่ได้มาตรฐานที่ควรเป็น การบริการต้องปรับปรุงในหลายด้าน เช่น การบริการของพนักงาน ความสะอาดของห้องพักและสิ่งแวดล้อม และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ อีกด้วย

สภาพการณ์และการจัดการการท่องเที่ยวเมืองไชยะบุรี เนื่องจากความเป็นเมืองใหม่ ทำให้แขวงไชยะบุรีเป็นเพียงทางผ่านเท่านั้นในสายตาของนักท่องเที่ยว สถานที่ท่องเที่ยวในแขวงไชยะบุรีจากการสำรวจของทีมวิจัย ปรากฏว่ามีสถานที่ท่องเที่ยวหลายแห่งที่มีประวัติความเป็นมาและคุณค่าทางวัฒนธรรมเป็นที่น่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม ได้แก่ วัดสิญญะเรือง วัดสีสหวางวง หอมุลเชื้อเจ้าสีสหวางวง(หอชัย)ที่ตั้งอยู่ที่เมืองปากลาย วัดภูทอก แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่ปรากฏให้เห็น ได้แก่ น้ำตกตาดเจ้าสายน้ำปูน (น้ำผุด) จุดชมวิวบ้านนาไซ (สถานที่ท่องเที่ยวแห่งใหม่) แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และผจญภัย ได้แก่ แคมป์ช้าง (Elephant Conservation Center) ซึ่งเป็นศูนย์อนุรักษ์ช้างที่บาดเจ็บและพิการจากการทำงานลากซุง ในแคมป์ช้างแห่งนี้มีการจัดโปรแกรมทัวร์ให้กับนักท่องเที่ยวที่ชื่นชอบการใช้ชีวิตกับธรรมชาติ พร้อมกับการอยู่

ร่วมกันระหว่างคนกับช้าง การใช้ชีวิตอยู่กับช้างและความรู้ช้าง เทศกาลท่องเที่ยวที่ยิ่งใหญ่แห่งสปป.ลาว ที่ถือว่าเป็นเป้าหมายของนักท่องเที่ยวทั่วโลกคือ เทศกาลบุญช้าง ที่จัดขึ้นในเดือนกุมภาพันธ์ของทุกปี ส่วนการจัดการการท่องเที่ยว ยังไม่เป็นระบบ เนื่องจากขาดผู้เชี่ยวชาญในการดำเนินงานลักษณะนี้ และต้องการความช่วยเหลือทางวิชาการจากทีมนักวิชาการจากประเทศไทยเป็นอย่างมาก และในสถานที่ท่องเที่ยวบางแห่งที่กำลังพัฒนา เพื่อที่จะให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยว แต่ขาดแนวทางในการทำงานด้านการตลาดและการประชาสัมพันธ์ อีกทั้งยังไม่มีกระบวนการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว องค์ประกอบการท่องเที่ยวไม่เอื้อต่อการพัฒนาแหล่ง จึงทำให้การทำงานขาดทิศทางที่แน่นอน

สภาพการณ์การท่องเที่ยวเมืองหลวงพระบาง ในภาพรวมของจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในสปป.ลาว นั้นมีจำนวนลดลงจากเดิมในปี 2559 แต่สำหรับหลวงพระบางนั้น จำนวนนักท่องเที่ยวลดลงน้อยมาก อาจเรียกได้ว่าไม่ได้ลดลงแต่อย่างใด แต่ในทางตรงกันข้าม ด้านจำนวนที่พัก ร้านอาหาร จำนวนเตียง ร้านอาหาร รวมถึงบริษัททัวร์ได้เพิ่มขึ้นจากเดิม ความเป็นเมืองมรดกโลก เป็นจุดขายที่สำคัญของหลวงพระบาง ที่ดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ วิถีชีวิตและวัฒนธรรมเก่าแก่ ที่เป็นสิ่งสำคัญอีกประการที่กำลังเป็นที่กล่าวถึง คือ การใส่บาตรข้าวเหนียว ที่เป็นวิถีดั้งเดิม กำลังจะถูกทำลายลงด้วยฝีมือของคนในชุมชนเอง ผู้ประกอบการรวมถึงนักท่องเที่ยว เนื่องจากวิถีเดิมคือการใส่ข้าวเหนียวอย่างเดียวแต่พอค้า ใส่บาตรพระ เท่านั้น แต่ในปัจจุบันกลับมีการใส่สิ่งของอย่างอื่น รวมเข้าไปด้วย เช่น เงิน กล่องดินสอ ขนม ฯลฯ และการรบกวนการใส่บาตรโดยการพูดคุยขายสินค้า เพื่อให้นักท่องเที่ยวนำมาใส่บาตร ในระหว่างที่รอพระบิณฑบาตร ซึ่งทำให้เสน่ห์ของการใส่บาตรข้าวเหนียว ลดความน่าสนใจลงไปมาก ทำให้นักท่องเที่ยวหลายรายไม่ร่วมกิจกรรมนี้ และการจำหน่ายสินค้าในสถานที่ท่องเที่ยวที่เป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยว ปรากฏว่า สินค้าที่นำมาวางจำหน่ายที่เป็นสินค้าจากฝีมือคนในท้องถิ่นมีน้อยมาก ส่วนมากเป็นสินค้าที่นำเข้าจากประเทศอื่น และเป็นสินค้าที่เป็นประเภทเดียวกันในทุกสถานที่

ข้อเสนอแนะ

1. การศึกษาครั้งต่อไปควรทำในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมให้มีขึ้นในแหล่งท่องเที่ยว เพื่อสร้างจุดดึงดูดในการท่องเที่ยว
2. การพัฒนาการท่องเที่ยวข้ามแดน ควรพิจารณาถึงการพัฒนาเมืองคู่ขนานด้านการท่องเที่ยว เนื่องจากมีการสร้างสะพานเชื่อมโยงกันระหว่างประเทศหลายแห่ง ควรใช้ศักยภาพด้านนี้ในการพัฒนาการท่องเที่ยว
3. เนื่องจากข้อบังคับที่แตกต่างกันในงานวิจัยการท่องเที่ยวในประเทศเพื่อนบ้าน การสำรวจแหล่งท่องเที่ยวควรมีการประสานงานกับเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น เพื่อความสะดวกในการลงพื้นที่ และสามารถออกนอกพื้นที่วิจัยได้

กิตติกรรมประกาศ

โครงการวิจัย การพัฒนาการท่องเที่ยวข้ามแดน ไทย-ลาว กรณีศึกษา ท่าลี่-หลวงพระบาง ได้รับการสนับสนุนงบประมาณวิจัยโดย สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) และได้รับความร่วมมืออย่างดีจากคณะกรรมการการท่องเที่ยวจังหวัดเลย คณะทำงานการท่องเที่ยว สปบ.ลาว และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่าน นักวิจัย ผู้ช่วยวิจัย ที่สนับสนุนงานวิจัยให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี คณะวิจัยขอขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

เอกสารอ้างอิง

- กรมการท่องเที่ยว. (2557). *คู่มือการตรวจประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร*. พิมพ์ครั้งที่ 2. พิมพ์ที่ สำนักงานกิจการโรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกในพระบรมราชูปถัมภ์
- ฉลองศรี พิมพ์สมพงศ์. (2546). *การวางแผนและพัฒนาตลาดการท่องเที่ยว*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2548). *การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน*. กรุงเทพฯ: เพรส แอนด์ ดีไซน์.
- แผนกแถลงข่าว วัฒนธรรมและการท่องเที่ยว แขวงไซยะบุรี. (2560). *สถิตินักท่องเที่ยวที่เดินทางมาที่เมืองไซยะบุรี วัฒนธรรมและการท่องเที่ยว แขวงไซยะบุรี: สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว*
- พระมหาสมพงษ์ สันตจิตโต. (2560). *สถิติการท่องเที่ยวใน สปบ.ลาว*. ปี พ.ศ. 2560. Retrieved on May 2, 2018 from: http://asc.mcu.ac.th/database/?avada_portfolio=สรุปสถิติการท่องเที่ยว
- มนัส สุวรรณ และคณะ. (2541). *การจัดการการท่องเที่ยว*. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และสถาบันดำรงราชานุภาพ. (2543). *คู่มือการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เสนอการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวง.
- สิริภา กิจประพสุทธิกุล. (2556). *ส่วนประสมทางการตลาดบริการ ทักษะคิด และแรงจูงใจในการท่องเที่ยวที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเดินทางไปท่องเที่ยวที่ประเทศเกาหลีของนักท่องเที่ยวชาวไทยในกรุงเทพมหานคร*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- สุขุมวิทย์ ไสยโสภณและจินตนา กำแพงศิริชัย. (2559). *การพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน*. รายงานวิจัยทุนเทศบาลตำบลหนองสองห้อง จังหวัดขอนแก่น. ขอนแก่น: เทศบาลตำบลหนองสองห้อง.
- อดุลย์ จาตุรงค์กุล และดลยา จาตุรงค์กุล. (2550). *พฤติกรรมผู้บริโภค*. พิมพ์ครั้งที่ 2, กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

แผนกแถลงข่าว วัฒนธรรมและการท่องเที่ยว สปป.ลาว (2560). สถิตินักท่องเที่ยวแยกรายทวีป ประเทศ จำนวนที่พัก จำนวนห้องพัก ร้านอาหาร บริษัททัวร์ แหล่งท่องเที่ยว ในเขตหลวงพระบาง สปป.ลาว. วัฒนธรรมและการท่องเที่ยว สปป.ลาว